Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Mit levnedsløb.

Begyndelsen.

Jeg blev født den 2. marts 1941 på fødselsanstalten i Aarhus, og blev døbt den 1. juni 1941 af pastor Knudsen i Holme kirke. I min dåbsattest står der Nils Jørn Bang Sørensen. Min farmors efternavn var Bang, og min farfar hed Sørensen, så min far blev døbt Anders Bang Sørensen, men alle på egnen, hvor vi boede, kendte kun min far under efternavnet Bang. Derfor fik han slettet navnet Sørensen både for sig selv samt for mig og min lillebror. Jeg er aldrig blevet kaldt andet end Jørn Bang, bortset fra i skolen, hvor jeg blev kaldt Nils Jørn. Alle andre steder blev jeg kaldt Jørn. Jeg hedder faktisk Jørn uden g og Nils uden e. (De kunne slet ikke stave dengang).

Mit barndomshjem.

Jeg er opvokset på gården Margretelund, der ligger imellem Holme og Skaade. Mine forældre købte gården i 1938 for 39.000 kr. af Friis Pedersen. Da han flyttede derfra, købte han et hus på P. Langsvej i Holme. Far gav 7.000 kr. i udbetaling. (Det var vistnok min farmor, der betalte dem eller lånte far beløbet. Hun flyttede nemlig med). Derudover var der et Kreditforeningslån, og så fik Friis Pedersen et pantebrev på 13.500 til 5% i rente.

Men så kom krigen, og prisen på landbrugsvarer steg meget. Efter krigen kunne far derfor betale restgælden på pantebrevet. Det blev Friis Pedersen så fornærmet over, at han ikke mere ville hilse på min far. For de penge Friis Pedersen fik udbetalt, kunne han ikke få renter af dengang. Da betalte bankerne ikke renter. Det er ligesom i dag. Det blev han meget fornærmet over.

Det var nok tilfældigt, at det blev Margrethelund. Jeg ved, at de så på en ejendom i Hasle. Der var der meget bedre bygninger, men det var kun et husmandssted på 12 tønder land. Det syntes far var for lidt. Derfor købte han gården i Holme.

Gården var på 18 tønder land. Dengang kunne det brødføde familien samt en karl hele året og en daglejer i roerne og i høsten. Selvfølgelig levede man mere nøjsomt dengang. Desuden var vi jo selvforsynende med mange ting. Vi havde køer og heste, grise og høns. Ænder havde vi ikke. Det ville far ikke have, for de laver et frygteligt svineri. Mine forældre havde gården frem til 1964, hvor de solgte den til VVS-installatør Mølgaard i Højbjerg for 400.000 kr. med ret til at drive gården i 5 år. Derefter flyttede de til Studstrup, hvor min søster og svoger samt børnebørnene boede. De købte en grund tæt ved min søster og svogers og byggede et hus der. De betalte 10.000 kr. for grunden, og hus og grund kostede tilsammen godt 110.000 kr.

Mølgaard lejede jorden ud til min fætter, der havde en større gård i Skæring. Bygningerne blev lejet ud til en murer. Han havde det en kort tid, så blev gården revet ned. Ringvej syd går lige der, hvor bygningerne lå. Da Mølgaard havde ejet gården i ca. 7 år, solgte han den for 1,7 mio. kr. Selv om gårdens drift gav underskud, de sidste

mange år mine forældre havde den, så havde det rent økonomisk været bedre at beholde gården. Ejendommene steg voldsomt i pris dengang.

Jeg ved, at Mølgaard arbejdede sammen med en arkitekt. Det var deres plan at bygge en ny bydel med ca. 100 parcelhuse. Måske kom kommunereformen i 1970 i vejen for deres planer. Jeg ved ikke, hvem Mølgaard solgte til. Jeg synes bare ikke, der er bygget ret meget derude. Der er plantet mange træer, hvor vi havde marker. Det er nok kommunen, han har solgt til, som så har lagt det ud som grønt område.

Livet på Margrethelund.
Min søster Hanna blev født i 1935, jeg blev født i 1941, og min bror Kenny blev født i 1947. Når man er barn, er 6 års aldersforskel for meget til, at man kan lege sammen.

Min søster flyttede hjemmefra, da hun var 18 år. Der var ikke andre børn på min alder i området. Der var børn på gartneriet Marienlund på den anden side af vejen hos gartner Otto Sørensen, men de børn var noget yngre end mig. Min lillebror gik i klasse med en af dem, han hed Lars. Der var en anden, som hed Poul, som var lidt ældre end Lars. Men de var alligevel for unge til, at jeg legede lege med dem. Jeg gik meget for mig selv.
I Skåde havde vi en moselod syd for Katterhøj, hvor vi under krigen og i årene derefter skar tørv. Herudover slog vi græs, som vi kørte hjem et par gange om året. Den eneste udflugt vi kom på, var når vi skulle i mosen.

Hvad jeg husker fra 2.verdenskrig.
Selv om jeg ikke var ret gammel dengang, er der dog enkelte episoder jeg husker. Engang vi var i marken, kom der mange flyvemaskiner i meget lav højde. Min fætter,

der var 14-15 år gammel, løb hjem med mig på nakken. Hvorfor jeg skulle hjem, ved jeg ikke. Der var vel lige så sikkert på marken som på gården. Det var dengang universitetet blev bombet. Jeg husker også, at når der om natten havde været engelske fly over Århus, lå der ofte stanniol strimler på marken om morgenen. De blev kastet ud fra flyene som camouflage, så de kunne undgå de tyske søgelys. Dem samlede vi op og legede med.
Engang vi skulle til min fætters konfirmation i Sundsøre, kørte vores karl os i hestevogn til banegården i Århus tidlig om morgenen, mens det endnu var mørkt. Da vi nåede frem til Hvalpsund- Sundsøre færgen, som min onkel var kaptajn på, var det mørkt igen. Så lang til tog den rejse. Jeg husker min far løftede mig op, så jeg kunne se ned i det mørke vand. Der var mange tyske soldater med toget, jeg husker, at de havde megen oppakning.

Engang vi skulle besøge mine bedsteforældre i Ålborg, blev jeg trukket på en kælk ind til Skåde skole, hvor nogle af mine forældres venner boede. Det var lærer Vilhelmsen, som var aktiv i modstandsbevægelsen. Det viste jeg naturligvis ikke noget om dengang. Der var min kælk parkeret, medens vi var borte. Min far har fortalt mig, at tyskerne på det tidspunkt havde kaserne på skolen. Da vi kom tilbage, havde tyskerne brugt min kælk, og havde brækket nogle af dens trælister. Vilhelmsen fik tyskerne til at reparere den. De nye lister blev fastgjort med kobbernitter med kobber enører som slutskiver. Den kælk havde jeg i mange år.

Min far har fortalt, at Vilhelmsen boede på 1. sal i hovedbygningen. Tyskerne havde stueetagen. Engang gik der et skud nedefra og op igennem gulvet. En meget brødefuld tysk soldat kom op og sagde undskyld, det var et uheld. Han bad fru Vilhelmsen om ikke at sige noget, da han kunne risikere at blive sendt til østfronten. Selv om Vilhelmsen boede i samme bygning, hvor tyskerne havde kasserne, så opbevarede har våben for modstandsbevægelsen på skolen. Far fortalte også, at han en aften var gået i marken for at grave en sten fri, som han ofte stødte på når han pløjede. Stenen var meget stor, så han gravede dybt ned ved siden af den for så at vælte stenen ned i hullet. Der var udgangsforbud, og pludselig kom der en deling tyske soldater marcherende på vejen. Far gravede videre, som om han ikke havde set dem, men pludselig hørte han et skud, og et projektil, der hvislede gennem luften. Far dukkede sig i det hul, han havde gravet, og ventede på at tyskerne ville komme over til ham. Da han efter en tid vovede at stikke hovedet op, så han tyskerne marchere videre. Det var bare en påmindelse om at overholde udgangsforbuddet.

Jeg kan huske, at der en morgen kom nogle tyske soldater ind vores køkken. De ville købe mælk. Far byttede mælk med cigaretter. Cigaretterne var i nogle flade blikæsker, som jeg senere fik at lege med. Jeg kunne ikke forstå, at de måtte gå ind i køkkenet med sne på støvlerne, det måtte jeg ikke.

En anden ting jeg husker fra tiden lige omkring befrielsen, er en forårsaften, hvor jeg sad sammen med vores daglejer Martin på en tromle, der stod mellem gården og Bushøjvej. (For øvrigt havde vejen ingen navn dengang. Vores adresse var Margretelund Holme pr Højbjerg.) Så kom der en tysk soldat forbi. Han satte sig på tromlen

ved siden af Martin. Jeg ved ikke om Martin kunne tysk eller soldaten dansk, men som jeg husker det, som om de talte sammen. Tyskeren havde lagt sin stålhjelm med bunden opad. Den sad jeg på, og så drillede Martin mig med, at jeg sad på potten.
Fra selve befrielsen om aftenen den 4. maj husker jeg, at jeg var lagt i seng men kom op igen, og vi rykkede mørklægningsgardinerne i stykker. Nogle dage efter da englænderne kom til Århus. Var vi på Harald Jensens plads, og så de kom ind ad Skanderborgvej. Jeg sad på nakken af vi far og viftede med 2 dannebrogsflag.

I slutningen af krigen blev der gravet en tankfælde hen over vores mark langs Nedre Bjergvej (I dag hedder den Nordlige Bjergvej). Tankfælden skulde strække sig videre mod Holme og mod Skåde. Tyskerne forberedte sig på, at der kunne komme et angreb sydfra. Det var danske arbejdere, der udførte arbejdet, men en morgen standsede arbejdet pludselig. Da arbejderne mødte, var der lagt advarsler på trillebørene, hvor der stod, at der var udlagt miner. Så gik arbejderne hjem, og arbejdet kom ikke i gang igen. Rygterne sagde, at det var en af Valdemar Rasmussens sønner, der havde lagt sedlerne ud. Måske opstod rygtet, fordi tankfælden ville komme til at gå ind over Bushøjgårdens jord, som ejedes af Valdemar Rasmussen.

Jeg kan huske udgravningen. Der gik nogle år efter krigen, inden den blev dækket. Min far gav tilbud på arbejdet, og blev indkaldt til møde, hvor han skulle redegøre for, hvordan han ville klare arbejdet. Om han ville ansætte nogle af de mange arbejdsløse. Det havde han ikke tænkt sig. Han ville lave det sammen med vores karl Kristian. Så havde de noget at tage sig til, når der ikke var andet at lave på gården. Han fik ikke entreprisen, den gik til Ejvind Spliid Petersen.

Arbejdet på gården.
Vi havde ikke indlagt vand. Vandet skulle hentes ved en pumpe på gårdspladsen. Ved siden af køkkenvasken stod vandspanden, hvorfra man tog vand med et litermål. Vand fik vi først lagt ind flere år senere, hvor jeg var blevet elektrikerlærling, og lavede installationen til vandværket. Ved pumpen stod der et cementtrug, hvor køerne blev vandet, når de om aftenen kom hjem fra marken for at blive malket i stalden. Truget blev også brugt til at køle mælken fra aften malkningen. Mælkejungerne stod i koldt vand natten over.

Det ugentlige bad blev klaret i en zinkbalje – om vinteren foran kakkelovnen i stuen. Vi blev alle vasket i det samme vand. I vores bryggers var der en gruekedel, hvor der blev tændt op, når mor havde storvask ca. en gang om måneden. Når jeg kom hjem fra skole, blev jeg sat til at hente vand ved pumpen på gårdspladsen og hugge brænde til at fyre op under gruekedlen. Det var ikke noget, jeg brød mig om, men det skulle gøres. Mor vaskede tøjet på et vaskebræt. Senere blev det muligt at leje en vaskemaskine.
I køkkenet havde vi komfur, hvor der blev fyret med brænde, så der var altid dejlig varmt i køkkenet. Da jeg var ca. 16 år blev min svoger ansat som montør ved BP-gas. Han lavede installation til gasapparater og gasvandvarmer, så nu kom der varmt vand ud af hanen. Det var jo dejligt, men til gængæld var der koldt i køkkenet. Så fik en Bes-ovn, som blev brugt om vinteren. Den brugte petroleum og lugtede.

Vi havde ikke malkemaskine, da jeg var barn. Det fik vi, da jeg var 13-14 år eller deromkring. Far malkede de ca. 18-20 kreaturer, vi havde, med håndkraft. Det var ca. 2 timer om morgenen og 2 timer om aftenen, hvor han sad og rykkede i patterne. Han havde også nogle hænder og underarme som Skipper Skræk.
Mor hjalp ikke med malkningen, men det gjorde min farmor, imens hun boede hos os. Dvs. fra mine forældre købte gården i 1938, og indtil hun flyttede ind i Vor Frue Kloster i 1947. Når hun malkede, sad jeg på en malkeskammel på gangen bag køerne. Så fortalte hun historier og eventyr. Det var hun rigtig god til. Hun var født på en gård og havde været landmandskone. Så hun kunne det hele. Når vi slagtede gris, var det hende der stak grisen og parterede den. Så blev der lavet blodpølse og medisterpølse, og saltkarret i kælderen under køkkenet blev fyldt op.
Fra jeg var ca. 11-12 år, havde jeg 4 køer, jeg skulle malke om aftenen. Jeg fik selvfølgelig dem, der var nemmest at malke og mest skikkelige. Der er meget stor forskel på køer. Nogle køer er meget hårde at malke, der skal trykkes hårdt, og nogle er meget bløde at malke. Når jeg sad på malkeskammelen med malkespanden, skulle jeg have knæet klemt ind mod koens ene ben. Den kunne finde på at sparke til spanden eller sætte foden op i den. Det kunne man stoppe med benet. Når man så havde panden imod koen, havde man styr på den. Da vi fik malkemaskine, slap jeg for malkningen. Det skete dog undertiden, at far sov over. Han stod normalt op kl. 4.30 for at være klar til mælkekusken kom kl. 7.00. Så kaldte han på mig. og så måtte jeg op og hjælpe til. (Jeg hadede, når han bankede på døren til mit værelse).
Jeg rendte meget i hælene på min far. Når vi lugede roer, gik vi altid sammen, og så fortalte far historier. Det var meget anderledes end hos naboerne på den anden side af Nedre Bjergvej hos Thorvald Madsen, Mikkelsen og Sigfred Gammelgaard. Når de gik og hakkede roer, gik manden i den ene ende af marken, konen i den anden ende og karlen midtpå eller omvendt. Min far og jeg gik altid og hyggesnakkede, og han fortalte om gamle dage. Vi tog hver en række, og hvis jeg i starten ikke kunne følge med, tog far lidt af min række, så vi kunne følges ad. I dag ser man ikke ret mange roemarker bortset fra på Lolland og Falster, hvor der dyrkes sukkerroer. Der er for meget arbejde med at dyrke roer til foderbrug, I stedet dyrkes meget majs. Det så vi aldrig i min barndom.

Sammen med vores nabo Sigfred Gammelgaard havde vi en selvbinder. Vi havde to heste (begge vallakker). En jysk hest, som far havde købt i Skanderborg på min 2-års fødselsdag, hvor hesten var 2 år, så vi var lige gamle. Far trak med den hjem fra Skanderborg. Senere købte han en skimlet belgier nede på Moesgård. Der skulle 3 heste til at trække selvbinderen. Så når vi høstede, lånte vi en hest af vores nabo Sigfred Gammelgård, og han lånte en hest af os, når han skulle høste. Vi skiftedes så til at bruge selvbinderen.

På et tidspunkt købte far Sigfred Gammelgaard ud, så far havde selvbinderen for sig selv. Jeg tror de blev uenige om et eller andet. Vi fik traktor, da jeg var 15-16 år. Vi købte den af maskinhandler Pedersen i Tranbjerg. Det var en Fordson Major årgang 48 med petroleumsmotor. Den skulle startes med håndsving. Der var ikke elektrisk udstyr på den.

Et par år senere købte far en Fordson Major fra 1953. Den var mere moderne med elektrisk start og lys samt hydraulisk lift til løft af markredskaberne.

Hestehandler Kirkegaard købte den ene af vores heste. Far ville ikke sælge dem begge to på en gang. Han ville lige være sikker på, at det med traktoren virkede. Men efter en tid solgte han også den anden hest. Kirkegaard var ude og se på den. Han holdt til inde i Vestergade 58 i bindingsværksbygningen i baggården. Det var der, hvor der senere blev indrettet et musikværtshus. Der havde han hestestald. Jeg fik 5 kr. for at trække hesten ind til Vestergade. Jeg kendte hesten godt og red på den, indtil vi kom ind i Frederiks Allé. Der kørte der sporvogne, sådan en havde hesten aldrig set, så den blev meget nervøs. På et tidspunkt stod jeg og holdt hesten med den ene hånd og havde den anden arm omkring en lygtepæl. Hesten stod ude foran sporvognen, medens vognstyreren klemtede med klokken, og hesten blev mere og mere nervøs. Så kom der en dreng, som hed Per, som jeg kendte ovre fra kolonihaverne. Han kendte byen, så han fik mig lodset ind i Halls sti, så vi kunne komme en anden vej ned til Vestergade og få afleveret hesten. Da jeg skulle hjem, kom min svoger og hentede mig på sin motorcykel.
Jeg har pløjet med heste, og jeg har kørt med selvbinder med 3 heste for, da jeg var 15 -16 år. Jeg var en stor dreng, lige så høj som min far, og jeg var vant til at omgås hestene. Jeg lavede alt forefaldende arbejde, og jeg kunne lide det.

Naboer

Fra min barndom kan jeg huske Bowse-Anton, der boede på gartneriet Marienlund (også kaldet Bowsestedet) på den anden side af Bushøjvej. Øgenavnet Bowse-Anton havde han arvet efter sin forgænger, som også hed Anton. Denne Anton gik på arbejde hos bønderne. For at supplere sin meget lille indtægt havde han for vane at binde snore om sine bukseben forneden, og var der ikke huller i lommerne, kunne der let blive det. Anton fik på denne måde korn til sine dyr. Anton sagde altid, at han ikke ejede mere, end der kunne være i hans bowselommer. For øvrigt var Bowse-Anton født på Margrethelund – min forældres gård. Historien om Bowse-Anton kan findes på www.8270lokalhistorie.dk.

Jeg kan huske, at Anton kom med honning til os. De havde bier derovre på gartneriet. Det var en flink gammel mand. Hans næse var angrebet af Lupus. Den så ikke ret godt ud. Som barn fik jeg at vide, at det var, fordi han havde pillet sig i næsen som barn, at næsen så sådan ud. Så det skulle man lade være med.

Gartner Otto Sørensens, der var søn af Anton, overtog senere gartneriet. Otto var gift med Dora. De havde 5- 6 børn. Otto begik selvmord. Han tog Bladan. Det brugte han som sprøjtegift. Han var psykisk syg. Han var indlagt på Risskov nogle gange og fik elektrochok. Derefter havde han det godt et stykke tid. Så skulle han derud igen og have en tur mere. Far blev engang tilkaldt om natten, for de kunne slet ikke styre Otto. Da far kom derover, stod han og kørte rundt med viserne på et standur. Far fik ham stoppet i seng og holdt ham fast der, indtil lægen kunne komme. Otto var helt fra den. Så fik han elektrochok. Det hjalp så en tid. Der var adskillige fætter kusine ægteskaber

i den familie og meget psykisk sygdom. Otto var som sagt gartner og kørte hver lørdag til torvet i Århus med sine to nordbakkere.

Overfor vores indkørsel boede Charles Pedersen, som var gift med Otto's søster Marie. De havde en pige der hed Inger, der var lidt ældre end jeg, De byggede et hus i 1946 på en grund, der var udstykket fra gartneriet. Det hus ligger der endnu.

Så var der Sigfred Gammelgaard. Når man kørte fra Bushøjvej og drejede ind ad Nordlige Bjergvej, lå der lige i svinget et gartneri. Efter det gik der en vej til venstre ind til Gammelgaards gård. Der var en datter, der hed Lis som gik en klasse under min søsters i Skåde skole. De to legede en del sammen. Moderen til Lis hed Frida. I den næste gård ud af Nedre Bjergvej på venstre side boede Mikkelsen og lige efter kom Thorvald Madsen, hans kone hed Maren. Vores jord lå på nordsiden af Nordlige Bjergvej.

Vi havde i mange år en Karl, der hed Kristian Stoltenberg Nielsen. Kristian var ikke så godt begavet, men han var meget stærk. Jeg husker, at hvis far sagde til ham: "Du skal gerne være færdig med det arbejde inden aften", så kunne han ikke blive færdig, men hvis far sagde "Det der kan du ikke nå inden aften", så skulle han nok vise, at han kunne. Selv om Kristian var en voksen mand og bomstærk, så gad han godt lege med mig om aftenen. Så lavede vi brydekamp på græsplænen, og jeg fik lov at vinde.

En gang var jeg med Kristian nede i Moesgård skov efter et læs træ. På vejen hjem knirkede det ene hjul. Det var en gammel kassevogn, og hjulene var åbenbart ikke blevet smurt for nylig. Hjulnøglen sad fast monteret på vognen, så Kristian løsnede hjulet og trak det lidt ud. Så fandt han en skovsnegl og stoppede den ind i navet. Så knirkede hjulet ikke mere

I perioder havde vi en daglejer. Han hed Martin og boede nede i Lyseng. Der gik en vej fra Bushøjvej forbi det område, hvor der nu er sportsplads og ned til Hjulbjergvej. Det var min skolevej til Kragelundskolen. Når man gik fra Bushøjvej ned mod Lyseng, boede Jens Sørensen i den første gård på højre hånd. (Vi kaldte ham 111, fordi han næsten altid havde 3 striber af snustobak sovs løbende ned ad hagen). Lidt efter Jens Sørensen gård lå der et hus på venstre hånd. Der boede Martin og hans bror "Brønd Hans". De havde arvet huset efter deres forældre. De boede i hver sin ende af huset. Martin gik ud som daglejer rundt om på gårdene, og så havde han geder. Dem tog han med, når han skulle på arbejde. Så tøjrede han dem rundt omkring i grøfterne. Så kunne de stå der og græsse, indtil han efter arbejdstid tog dem med hjem.

Vi børn var meget glade for Martin. Han var barnepige for os derhjemme, når mor og far skulle i byen. Jeg kan huske, han engang stod og kalkede kostalden. Jeg har måske har været 5-6 år. Så kom vi til at snakke om krokodiller og elefanter. Så sagde han, det hedder elledíller og krokofanter. Det kunne vi ikke blive enige om. Jeg var sikker på, at det var forkert. Men han drillede mig på den måde. Han brugte også snus, som var i nogle ovale papæsker. Dem fik jeg af ham, når de var tømte. De duftede så godt af snus. Jeg kan ikke huske, hvad jeg brugte dem til.

Så døde han. Han blev kun 49 år. Jeg kan huske, at vi kørte og tromlede en forårsdag, da hans bror Brønd-Hans kom cyklende forbi og stoppede op og fortalte det. Han fortalte, at Martin lå og var død i sengen om morgenen. Jeg husker, at jeg blev meget ked af det. Han var lige så gammel som min far. De var begge født i år 1900.

Min skoletid.

Skåde skole med den gamle skole i baggrunden.

Jeg blev godt nok døbt i Holme kirke (Frederikskirken var ikke bygget i 1941), men jeg kom i Skåde skole. Vi var nok mest orienteret den vej. Vi handlede ved købmand Lauersen i Skåde, og så var der møllen, som vi kaldte foderstofforeningen. Der købte far kunstgødning og foderstoffer, og der solgte han sit korn.
Skåde skole var en gammeldags skole. Der var kakkelovnsfyrede klasseværelser i hovedbygningen ud mod Oddervej og i gymnastiksalen. I klasselokalerne i fik dem, der sad tæt på kakkelovnen, det for varmt, og dem, der sad ved vinduerne frøs. Varmen var meget ulige fordelt.
Skolen havde en pedel. Det var frisøren, som boede i den gamle skole ovre på hjørnet af Jelshøjvej og Oddervej. Pedellen fyrede op i kakkelovnene om morgenen, og sommetider var ilden gået ud, når vi kom. Så kunne der være frostgrader i lokalet. Det var lærerne, der holdt ilden ved lige i løbet af dagen ved at fylde koks i kakkelovnen.
På skolen var der gammeldags lokummer med spande. Vi stjal noget gær hjemme, og når spandene var godt fyldte, stoppede vi gær ned i spandene med en pind, og så hævede indholdet i spanden og løb ud over gulvet, ud under døren og ud i skolegården. Pedellen blev godt nok gal, men han vidste jo ikke, hvem det var, der havde gjort det.

Skoleinspektøren hed Hans Pedersen. Vi havde ham til engelsk i 6. klasse. Han var en statelig mand, der næsten altid gik med plusfour. (Det var vi nu mange, der gjorde den gang). Han var kordegn i Frederikskirken. Jeg husker, at han fortalte om dengang Oddervej blev udvidet. Indtil da havde han haft have ned til Oddervej. Da vejen blev sænket og flyttet tættere på skolen, blev hans have inddraget.
Hans Pedersen spillede golf på golfbanen, som lå lige nedenfor skolen. Der var flere af mine skolekammerater, der tjente lidt penge ved at samle golfbolde op på golfbanen, men det måtte jeg ikke for min far. ”Jeg skulle fandme ikke være jagthund for de burgøjsere”. For min far var golf noget af det mest tåbelige og uproduktive, en voksen mand kunne beskæftige sig med.

Jeg har engang fået 3 rap i røven af skoleinspektøren. Der var en dreng, der hed Ole, som boede ude på Skåde mark. Han var alene med sin mor. Ole blev ofte drillet (eller moppet, som det hedder i dag). Engang var der nogen, som havde fået Ole til at gå ned til købmand Lauersen og købe småkager på sin mors regning. Da han kom tilbage, måtte han pænt aflevere småkagerne, og så var der nogle, der rendte ind på et af toiletterne med dem. På det tidspunkt havde vi lige fået nye vandskyldende toiletter. Inde på toilettet havde de låst døren. Jeg ville også være med til at dele småkagerne, så jeg hoppede op på toilettet ved siden af for at kravle over i det aflåste toilet. Skillerummet gik ikke helt op til loftet, så det kunne man godt. Da jeg satte af, gik toilettet i stykker. Det var kedeligt, men jeg sagde ikke noget. Men da vi kom ud fra middagsfrikvarteret, hvor vi sad i det midterste af de 3 klasselokaler ud mod Oddervej og spiste vores madpakker, stod Hans Pedersen udenfor lokalet. Så sagde han: ”Jeg skal lige snakke med dig”. Så fik jeg 3 rap i røven oppe på hans kontor. ”Det var ikke, fordi jeg havde ødelagt et wc. Det var, ”fordi jeg ikke var kommet og havde fortalt det”, sagde han. Nogle havde åbenbart fortalt, hvem der havde gjort det. Vi havde en lærer, der kom til timerne med sin mappe i den ene hånd og spanskrøret i den anden hånd. Og han brugte det. Vi fik da et rap, hvis vi lavede ballade. Så havde vi en lærer, der hed Bork. Ham havde vi til sløjd. Det er det eneste, jeg har haft ham til. Bork drillede man ikke, han havde sådan en myndighed over sig. Han var en flink lærer, og der var ro i hans timer, når vi havde sløjd.

Vores klasselærer Arne Herskind Pedersen havde ikke den samme myndighed, som Borch havde. Herskind kunne vi godt lave sjov med, selv om vi fik lussinger af ham. Han gav os også eftersidning ”svedetimer”. Engang havde jeg taget en hestetømme med i skole. Den sjippede vi med. Der stod to og svingede tovet rundt, medens tredje hoppede. Vi var flere gange stukket af, når vi havde fået en ”sveder”. Så engang havde Herskind låst os inde på 1. sal, for at vi ikke skulle stikke af. Jeg havde hestetømmen med, og så firede vi os ud ad vinduet og smuttede væk.

En anden gang satte vi en hundeprop på en af de øverste tænder på det store kædehjul på hans cykel. Når han så trådte i pedalerne, kom hundeproppen i klemme under kæden og sprang med et knald, så han troede cyklen var punkteret. Det gik kun en enkelt gang. Så holdt han øje med, at vi ikke havde lavet sabotage.

Så var der frøken Nielsen. Hun havde kun 1. og 2. klasse. Hun residerede i en bygning, der lå ovre bag ved hovedbygningen. Vi havde klasselokale i stueetagen, hvor der også var et sløjdlokale. Frøken Nielsen boede i en lejlighed ovenpå klasselokalet. Hun var en flink og rar gammel dame. Vi sang morgensang hver morgen. Som jeg husker det, var det var altid ”I østen stiger solen op”, så sad hun og trampede i pedalerne på salmecyklen, som man kaldte det orgel, hun spillede på. Vi havde hende til dansk, regning og bibelhistorie. De første 2 år havde vi kun hende.

Frøken Nielsen kunne jeg godt lide. Jeg kan ikke huske, at hun har givet nogen lussinger. Hun sad ned på en stol, når hun underviste. Hun var ikke så godt gående. Så sad hun med pegepinden og pegede på tavlen. Engang rykkede hun stolen lidt tilbage, og så gik to af stolebenene ud over kanten på forhøjningen, hvor hun sad, så hun væltede bagover med begge ben i vejret. Jeg kan huske, at hun havde sådan nogle hudfarvede underbukser, der gik helt ned til knæene. Hun kunne selv rejse sig op og kom ikke noget til. Frøken Nielsen var på Skåde skole i 46 år.
Jeg kan huske en anden sjov historie. Vi havde Herskind Pedersen til gymnastik ovre i den gamle gymnastiksal. Vi har vel gået i 3. eller 4. klasse. Vi stod og lavede små fjederhop på stedet, og Herskind stod også og hoppede foran os, hop, hop, hop. Så pludselig var læreren væk. Han var gået igennem gulvet. Der var krybekælder under gymnastiksalen. Der stod han nede skjult op til hofterne. Havde vi været noget ældre, havde vi nok skreget af grin, men vi stod meget betuttede og kiggede på ham. I omklædningsrummet lå der et bjerg af gymnastiksko, så skulle vi bare finde nogle, der passede i størrelsen.
Når jeg ser mit gamle klassebillede fra 1951, kan jeg tælle 19 elever, men jeg ved ikke, om alle er med på billedet. De lærere, jeg kan komme i tanke om, er Herskind, Rosenbech, Bork, frøken Nielsen frøken Skov og skoleinspektør Hans Pedersen.
En tid havde vi nogle vikarer. Jeg huskerTorben Rostbøll, der senere blev forstander på Ryslinge højskole og endnu senere blev præst. Vi havde også en vikar vi kaldte ”Rollig”, fordi han altid råbte rollig, når vi var for støjene. Ham holdt vi megen sjov med. Engang smed vi en 10 øres kineser ind gennem hans brevsprække.
Ja et var jo en anden tid. Vi kunne risikere både spanskrør og lussinger og eftersidning. Et særlig tilfælde var, da en lærer løftede en elev i øreflippen, så øret gik fra forneden. Han måtte op til lægen og have det syet fast.
Herskind var vores klasselærer. Vi havde ham til gymnastik, sang, regning og dansk. I sangtimerne knipsede han melodierne på en violin. Jeg tror aldrig han brugte violinbuen. Engang drillede vi ham engang i en sangtime. Vi skulle synge
”Det haver så nyligen regnet”. Så sang vi ”Det haver så nyelien regnet”. Så skulle vi synge igen forfra. Så sang vi igen ”Det haver så nyelien regnet.” Han kunne ikke se, hvem der sang det, men det gjorde vi vist alle sammen – måske minus pigerne. Sådan noget kunne vi finde på at drille ham med.

4. klasse på Skaade skole 1951.

Jeg står i midterste række nr. 3 fra venstre med håret ned i panden. Siddende i forreste række til venstre er skoleinspektør Hans Petersen. Stående til højre er lærer Arne Herskind Petersen

Jeg gik på Skåde Skole, indtil jeg skulle i mellemskolen på Kragelund. Det var normalt fra 5. klasse. Men det der med skole interesserede mig ikke spor, så jeg dumpede til optagelsesprøven. Jeg var ikke interesseret i at komme i mellemskolen, men det syntes mine forældre, at jeg skulle. Så jeg tog 6. klasse med på Skåde Skole og startede på Kragelundskolen i 1954. Jeg var derfor et år ældre end dem, jeg kom i klasse med på Kragelundskolen.
Skoleinspektøren på Kragelundskolen hed Juel. Jeg har aldrig haft ham som lærer, så jeg kan ikke rigtig sige, hvordan han var. Jeg havde Stitz som klasselærer. Ham kunne jeg godt lide. Til historie havde vi Fru Mathisen. Hun var også ret flink. En tredje lærer var Bent Henriksen, som vi havde til fysik, kemi og gymnastik. Når vi havde gymnastik med ham, klædte han om i gymnastiktøj og lavede gymnastik sammen med os og slog kraftspring og gik på hænder. Når vi tog bad, gik han i bad sammen med os. Til gymnastik, var det drenge for sig og piger for sig. I de øvrige timer var vi sammen både piger og drenge. Jeg kan huske, at Bent Henriksen spillede guitar og sang. En gang til en juleafslutning nede i fysiklokalet med vores klasse, havde han taget sin guitar med. Det var dengang ”Porgy and Bess” lige var kommet. Så sang han nogle af sangene derfra. Han sang rigtig flot. Ham var vi meget glade for. Han var også god som underviser.

Til dansk havde vi Karen Kidde. Hende kunne jeg ikke lide. Jeg kan ikke sige, hvorfor jeg ikke brød mig om fru Kidde, men min bror og søster kunne heller ikke lide hende. Det der med grammatik og at analysere tekster, interesserede mig ikke en døjt. Sjovt nok mødte jeg hende mange år senere. Min kone og jeg synger viser og tager ud og

underholder med musik og sang. Hun spiller harmonika, og jeg spiller tenorguitar og banjo m.m. Engang underholdt vi i Oddfellowlogen på Varna. Fru Kidde, der var med i logens kvindeafdeling Rebekka søstrene, var der også. Bagefter skulle vi have smørrebrød, og jeg kom tilfældigvis til at sidde ved siden af fru Kidde. Hun kunne godt huske både mig, min søster og min lillebror. Så fortalte jeg, at hun engang havde ringet hjem til min mor for at klage over min lillebror. ”Jeg er så træt af ham”, sagde hun til min mor. ”Det er jeg også”, svarede min mor. Så vendte fru Kidde pludselig om og forsvarede ham. ”Nu skal man jo huske, han er i en vanskelig alder”, sagde hun til min mor. Det fortalte jeg fru Kidde. ”Nej, sagde jeg virkelig det, det kan man da ikke. Det er da ikke rigtigt”, sagde hun. ” Jo, det gjorde du”, sagde jeg.

Vi havde en ældre lærer, der hed Goul. Ham havde vi til tysk, og vi fik ikke lært noget som helst tysk. Vi sang ”Lorelei”, ”O Tannenbaum” og Røslein auf der Heide. Han spillede på violin til sangene. Hvis vi ikke sang med eller sad uroligt, fik vi en oven i hovedet med enden af violinbuen. Vi lært de forskellige remser i tysk grammatik. ”Durch, für, gegen, ohne, wider, um, kennst du nicht den akkusativ, dann bist du wirklich dumm”. ”An, auf, hinter, in, neben, über, unter, vor, und zwischen …. styrer dativ og akkusativ” o.s.v.

Alle remser skulle vi lærte udenad, og jeg kan dem endnu, men hvad de skulle bruges til, det lærte vi ikke. Nu underviser man på en helt anden måde. Jeg kender en skolelærer, der underviser i tysk. Hun siger, at grammatik snakker man slet ikke om i starten. Man prøver at give eleverne et ordforråd på tysk. De prøver at snakke noget på tysk. Om det er den rigtige kasus, tager man let på i starten. Det kan de lære senere, når de har fået et større ordforråd. Vi lærte faktisk ikke at snakke tysk, men lærte en masse remser

Året efter fik vi en ny lærer til tysk, Han hed Jørgen Weiss-Pedersen. Han kom lige fra soldatertjeneste, hvor han havde været befalingsmand. Det kunne man godt mærke. Han råbte undertiden så højt, at det kunne høres flere klasseværelser væk. Han var meget skrap. Ham havde vi respekt for. Da vi havde haft den første time med ham i tysk, råbte han: ”I kan jo ikke en skid”. Så fandt vi bøgerne fra 1. år frem igen, og startede forfra. Han var god til at lære fra sig. Jeg startede endda på aftenskole, hvor han underviste i tysk, fordi jeg syntes, jeg var kommet bagud. Jeg tror nok, at vi fik indhentet det forsømte. Jeg gik ud af skolen efter 4. mellem. Jeg afsluttede med mellemskoleeksamen. Jeg var træt af skolen og var ikke interesseret i at tage realeksamen. Jeg ville hellere være håndværker.

Klassebillede fra Kragelundskolen af 4. mellem B 1958. Jeg står i bagerste række nummer 3 fra venstre.

Min læretid.

Lige efter skoletiden var jeg arbejdsdreng hos Brun og Sørensen på Åboulevarden i ca. 3 måneder. Derefter fik jeg en læreplads hos elinstallatør Mikkelsen i Lundbyesgade. Han var midt i 50erne og var lige startet for sig selv. Han boede på 3. sal og havde værksted nede i kælderen. Han var en fordrukken sut, og en gang imellem sad hans drukkammerater nede på værkstedet. Jeg har også været ude for at møde om morgenen, hvor han lå og sov på en divan, han havde inde på værkstedet, fordi konen havde smidt ham ud. Det var noget værre noget. Han var også ubehagelig. Jeg skulle engang stå og holde en tavle, medens han satte nogle skuer i, og så stod han og fes, og det lugtede frygteligt. ”Hvad faen - Kan du ikke tåle en ”mandfolkskid”, sagde han. Jeg lærte ikke noget hos Mikkelsen. Arbejdet bestod i at hænge en lampe op for fru Jensen eller fru Petersen og så lave en stikkontakt hos hr. Sørensen. Det var sådan noget, vi lavede. Vi havde også nogle opgaver med omlægning fra jævnstrøm til vekselstrøm i området omkring Marstrandsgade, Lundbyesgade, Skovgaardsgade og Bissensgade. Når vi skulle hente materiel hos grossisten Nordisk Solar skulle han betale kontant. De ville ikke give ham kredit. Rawlplugs havde han ikke råd til at købe. Når der ikke var noget at lave, blev jeg sat til at snitte træpløkker, der kunne bruges som plugs.

Inden jeg kom i lære hos Mikkelsen, havde jeg havde søgt læreplads hos elinstallatør Knud Jensen på Heidesvej 17 i Højbjerg, men han havde ikke brug for nogen. Da jeg havde været hos Mikkelsen i 3 måneder, ringede Knud Jensen en aften til mig. Nu kunne han godt bruge en lærling. Så smuttede jeg inde fra Mikkelsen. Jeg havde lærlingekontrakt med ham, men den løb jeg fra. De 3 måneder, jeg havde været derinde, fik jeg dog godskrevet i min læretid ved Knud Jensen.

Det var noget helt andet at komme i lære hos Knud Jensen i Højbjerg. Der var meget blandede opgaver. Vi arbejdede både i ældre byggerier, landbrug, virksomheder af en hver art Vi havde også mange kunder i de store Villaer i Skåde Bakker. Derudover blev der jo bygget meget i de år, jeg var i lære. Ringgården og Rundhøj i Holme, Kridthøj i Højbjerg, mange parcelhuse og ikke mindst havde vi arbejdet på Højbjerg Maskinfabrik, hvor jeg var med lige fra starten af den nye fabrik i Skåde, der stod færdig i 1960. Senere hen havde vi alt forefaldende el-arbejde på fabrikken. Jeg brugte meget af min læretid på fabrikken. Hvis der f.eks. var problemer med, at en drejebænk eller en anden maskine ikke ville køre, blev jeg ofte sendt derop. Så lukkede jeg drejebænkens eltavle op og kiggede på tegningerne. Det var jo baseret på relæer dengang. Så stod der ofte et par svende i nakken af mig og kom med kommentarer: ”Hvornår tror du, den kan køre igen? Er du snart færdig”.
Det var jo ikke rutinearbejde, maskiner er forskellige. Så det var irriterende at have nogen til at stå og snakke bagved, når man skulle tænke over problemet. Det gjaldt også landmændene, når man kom ud til dem i høsten, og de f.eks. havde en korntransportør, der ikke ville køre. Så stod han trippede bag mig og stillede spørgsmål. Hvis de bare holdt sig væk, ville det gå meget hurtigere.
Som lærling blev jeg sat til at lave mange forskellige ting. Det var en god læreplads. Det var det helt sikkert.

Knud Jensen var i sin tid startet nede på Oddervej i ejendommen ved siden af frisør Borregaard. Det var på Oddervej nr. 71. Da jeg kom i lære, var han flyttet over på Heidesvej nr. 17 i en villa med værksted i stueetagen. Der var vel 6-8 svende og 3-4 lærlinge, da der var flest. Jeg blev udlært i januar 1963, da jeg var 21 år.

Studietiden.
Efter at jeg var udlært, arbejdede jeg et år som svend hos Knud Jensen, bl.a. lavede jeg installation i det dengang nye butikscenter i Kridthøj og i Holme Lundshøj varmecentral m.m. Derefter startede jeg på teknikum. Da jeg ikke havde studentereksamen, skulle jeg et halvt år på forskole, hvor vi skulle op på studentereksamensniveau i matematik og fysik og også i sprogene engelsk og tysk. Nogle af lærebøgerne på Teknikum var på engelsk eller tysk og svensk.
Derefter startede jeg på 1. år af ingeniøruddannelsen. Det første år gik alle studieretningerne sammen. Vi havde mest almene fag - projectionstegning, maskintegning, fysik, kemi, matematik, handels- og vekselret, bogføring m.m. Derefter blev vi delt op i 4 retninger. Maskiningeniør, bygningsingeniør, stærkstrøms- og svagstrømsingeniør. For at en elektriker kunnet komme ind på stærkstrømsuddannelsen, skulle han enten tage et 8-9 ugers kursus på teknologisk Institut eller stå i lære på en maskinfabrik i et halvt år. Det havde jeg ikke, så i stedet for stærkstrøm, valgte jeg svagstrømslinjen. Det omfattede blandt andet radio- og fjernsynsteknik. Det lød jo spændende. Men det viste sig, at det ikke rigtig var noget for en elektriker. Jeg var eneste elektriker blandt nogle og tyve radio- og fjernsyns teknikere. Meget af det de snakkede om, lød nærmest som hebraisk for mig. Jeg bestod eksamen efter det 1. år og startede derefter på 2. del. Ved eksamen efter 2.del dumpede jeg. Det jeg dumpede i, var hovedfagene

svagstrøm og matematik, som talte dobbelt, så det trak jo ned på gennemsnittet, når man fik en minuskarakter. Skalaen gik fra minus 5 til plus 7.
I maskinfagene gik det bedre. Vi havde blandt andet en opgave, hvor vi skulle konstruere en gearkasse. Vi fik at vide, hvor meget effekt den skulle kunne overføre, og hvordan udvekslingsforholdene skulle være, og at den skulle være med mellemaksel. Så skulle vi lave alle tegninger og dimensionere lejer, tandhjul og aksler, og lave en dokumentation af den. Den fik jeg 6 for på 7 skalaen. Det var flot, men svagstrøm var det ikke så godt med.

Der var to lærlinge hos Knud Jensen, som blev udlært efter mig. De fik en erklæring fra mester, at de hovedsagelig havde gået på nybyggeri i deres læretid. Så kunne de starte på bygningsingeniørlinien. Jeg kunne måske være startet på Stærkstrømslinien, hvis jeg havde fået en erklæring fra Knud Jensen, at jeg havde tilbragt meget af min læretid på Højbjerg maskinfabrik. Men det tænkte jeg ikke på. Jeg var træt af at læse og havde ikke lyst til at gå et år om, så jeg startede på elinstallatørskolen. Der fik jeg studietiden reduceret med et halvt år, fordi jeg havde gået to et halvt år på teknikum.

På elinstallatørskolen skulle vi bruge trigonometri til opgaverne i vekselstrøm. På teknikum havde jeg havde lært at regne med komplekse tal, så jeg kunne trække resultatet direkte på min regnestok. Det var meget hurtigere, men det var læreren ikke tilfreds med. Resultatet var rigtigt, men han ville have alle mellemregningerne. Han havde nemlig ikke lært at regne med komplekse tal. Jeg tror heller ikke, at han ikke kunne lide de her ”fallerede” ingeniørstuderende, som han kaldte dem. Måske fordi de på nogle områder, havde lært mere en han havde. Installatøruddannelsen varede dengang 1 år. I dag varer uddannelsen to år. Der er kommet mere stof til. De har mere om svagstrøm og om computerteknik.

Samme år jeg blev udlært, blev jeg gift med min forlovede Lissie. Vi fik pludselig mulighed for at få en lejlighed. Der var boligmangel dengang og for at være berettiget til en bolig, skulle man være gift. Ellers skulle man være 28 år for at være boligberettiget. Ikke nok med at vi fik en lejlighed, vi købte også en lille motorbåd, Kahytten var rådden, og motoren var en gammel Ford bilmotor, der var højst upålidelig, så jeg lagde en ny Marstal bådmotor i den og byggede en ny kahyt. Det betød, at jeg forsømte meget på teknikum. Det var måske årsagen til, at jeg dumpede ved oprykningen til sidste semester. Efter nogle år blev motorbåden skiftet ud med en sejlbåd.

Mit arbejdsliv.
Efter installatør eksamen var der ikke rigtig noget arbejde at få, så talte vi om at tage ud at sejle i handelsflåden. Vi var jo stadig nygifte, så vi kunne ikke undvære hinanden. Vi undersøgte derfor, om vi kunne komme med samme skib. Jeg som elektriker og min kone som stewardesse/ kahytsjomfru. Rederierne sagde: ”Vi kan godt sørge for, at I kommer ud at sejle sammen, men får vi brug for dig på et andet skib, kan vi ikke garantere, at I kommer til at følges ad”. Det eneste rederi, som vil garantere, at vi kunne blive sammen var rederiet Dansk-fransk. I mellemtiden havde jeg fået arbejde hos El 409 i Skanderborg, og så havde vi lige købt en sejlbåd, og vi syntes det var mere spændende at sejle med sejl end med et fragtskib.

Senere blev jeg ansat i Byens Belysningskompagni. Ejeren hed Ringtved og var den flinkeste mester, jeg nogensinde har haft.
I foråret 1969 blev jeg ansat i elselskabet ARKE, der leverede el til ca. 50.000 installationer på Djursland og Samsø. Senere kom også Tunø med. Jeg startede i projekteringsafdelingen. Opgaverne var projektering af høj- og lavspændingsanlæg, transformerstationer, gadelysanlæg, forsyningsanlæg i nye udstykninger m.m. Forhandling med lodsejere om placering af anlæg og erstatning herfor, samt tinglysning af anlæg.

Fra 1. januar 1980 blev jeg ansat i installationsafdelingen. Det var et meget alsidigt arbejde. Jeg blev stedfortræder for installationsmesteren, og så kørte jeg på installationseftersyn. Det var noget, vi udførte for Elektricitetsrådet. Det betød, at vi skulle lave stikprøvekontrol af 10 % af de færdigmeldte installationsarbejder. Jeg gennemgik installationen for at se, om der var nogle regler, der var overtrådt. Hvis jeg fandt fejl, udfærdigede jeg en rapport til installationens ejer med kopi til elinstallatøren, der havde udført arbejdet.

Om vinteren holdt jeg foredrag for alle 9. klasserne i skolerne på Djursland og på Samsø. Der var 21 skoler, og jeg besøgte alle 9. klasserne. Dem var der ca. 64 af. Jeg havde et program på 3 timer om, hvordan elforsyningen var organiseret i Danmark, om produktionen af el på kraftværkerne og om elektricitetens vej fra kraftværk til forbruger samt noget om installationerne i husene. El-sikkerhed snakkede jeg selvfølgelig også om. Jeg gav dem også en praktisk opgave, hvor de skulle prøve at montere en forlængerledning.

Der kom også andre ting til. Vi var begyndt at lave et blad, der hed ”Nyt fra ARKE”. Jeg skrev det meste af stoffet til bladet, og tog billeder til bladet. (Sådan set var jeg var både journalist og fotograf). Jeg stod også for samarbejdet ved trykkeriet, hvor bladet blev trykt. Jeg var ikke ansvarshavende redaktør på det, men det var mig, der lavede arbejdet.

I sidste halvdel af 1980erne begyndte vi at lave energirådgivning for virksomhederne i vores område. Samtidig fik vi ansat en nyuddannet maskinmester til at hjælpe mig. Vi besøgte virksomhederne, og udfærdigede en rapport med forslag til energibesparelser. Jeg rådgav også vores boligkunder om el-besparelser, og så lavede jeg varmetabsberegninger. Hvis en kunde havde oliefyr og ville skifte til noget andet, tilbød vi at lave en varmetabsberegning. Jeg var faktisk den første, der fik en PC hos ARKE til at lave disse beregninger på. En Ollivetti med en harddisk på 20 megabytes. Vi fik at vide, at den kunne rumme ca. 10.000 sider A4. Det mente vi aldrig, at vi ville få brug for. I dag vil det svare til 4–5 billeder i en god opløsning. Når kunderne sendte os en byggetegning, der viste, hvordan mure, gulve, loft og vinduer var konstrueret og isoleret, kunne jeg indtaste data i et computerprogram og beregne de årlige omkostninger ved forskellige varmeanlæg f.eks. varmepumpe, elvarme, fjernvarme osv. Jeg kunne også dimensionere deres radiatorer. Når kunden fik et tilbud på det nye varmeanlæg, kunne jeg udregne tilbagebetalingstiden ud fra den rente og inflationsrate, som kunden forventede.

Jeg lavede udstilling om energibesparelser på Ryomgårds handelsmesse, og jeg var med til at lave udstillinger dels på Det jyske ungskue og dels på HI messen i Herning. Desuden medvirkede jeg på udstillingen El for milliarder i Bellacenteret i København, hvor jeg passede en stand om elbesparelser.

Da vores installationsmester gik på pension i 1990, overtog jeg hans job. Senere blev titlen ændret til afdelingsleder. I det hele taget havde jeg mange alsidige opgaver i 90erne. Jeg var ansvarlig for indkøb af el- og varmemålere (ARKE havde også en del fjernvarmeværker). Herud over ansvar for vedligeholdelse af vores elmålerpark. Da vi begyndte at fjernaflæse el- og varmemålere, fik jeg også opgaven at implementere det. Jeg blev medlem af Danske Elværkers Distributionsudvalg og var formand for Fællesregulativudvalget. Jeg var også med i et udvalg i Elektricitetsrådet, der havde til opgave at udarbejde lovforslag til en ny elinstallatørlov, hvori der var indarbejdet elementer af ISO 9000 kvalitetsstyringssystemet. Herudover var jeg i årenes løb med i adskillige ad hoc-udvalg.

I år 2000 fusionerede ARKE med Århus Kommunale Værker og med Grenå og Ebeltoft kommunale elforsyninger. Dette selskab blev til NRGI. Efter fusionen blev al teknikken samlet i Kommunale Værkers bygninger på Bautavej, så jeg flyttede derover. Jeg skulle nu søge stillingen som afdelingsleder i det nye selskab. Den afdeling, jeg var leder af hos ARKE, var ikke så stor, som installationsafdeling i det nye selskab. Så det var helt naturligt, at min kollega fra kommunale værker, der var yngre end mig, fik jobbet. Det passede mig egentlig godt.

De to år jeg havde derovre, er nok de bedste, jeg har haft i mit arbejdsliv. Ingen budgetter, ingen medarbejderudviklingssamtaler og jeg kunne som regel gå hjem til tiden uden at tage arbejde med hjem. Jeg havde mest ad hoc-opgaver. Jeg lavede nye leverings- og tilslutningsbestemmelser og nye prisblade. Jeg arbejdede også rigtig meget med kvalitetsstyring. ARKE var ISO 9000 certificeret. Det var NRGI ikke, og samtidig var vi ved at fusionere med Energi Horsens og ESS i Sønderborg. Det betød, at de også skulle certificeres altså have implementeret et kvalitetsstyringssystem. Jeg havde mange ture til Horsens og Sønderborg. Det var det, jeg arbejdede mest med de sidste to år, inden jeg gik på pension. Så skete der det, at vi fusionerede med Energi Horsens, men ikke med ESS Sønderborg. De ville ikke være med. Så skulle teknisk afdeling flyttes til Horsens, og der skulle jeg også med. Men jeg ville ikke køre til Horsens hver dag. Jeg bor i den nordlige ende af Århus midtby, og Energi Horsens lå i den sydlige del af Horsens, så jeg skulle igennem begge byer i myldretiden 2 gange om dagen. Bare det at komme ud af Århus i morgentrafikken ville tage mindst 20-25 min. Jeg skulle nok regne med 1,5 time hver vej. Så sagde jeg til vores direktør: ”Jeg vil ikke med til Horsens”. ”Hvad vil du så spurgte han” ” Jeg vil fyres sagde jeg.” Det kunne jeg se, var mest fordelagtigt. Jeg havde 6 måneders opsigelse. Så sagde han: ”Så gå ned og skriv din fyreseddel”. Så jeg skrev selv min egen fyreseddel, og der blev ikke smurt for lidt på. Jeg fik da også noget ud over de 6 måneder jeg var berettiget til. Pengene fik jeg sat ind på en ratepension. Så slap jeg for topskat, og kunne gå på efterløn.

Jeg sluttede med at arbejde i 2003, da jeg blev 62 år. Min kone og jeg er lige gamle. Hun gik på efterløn og tjenestemandspension, da hun blev 60 år. Jeg arbejdede to år mere end hende, inden jeg gik på efterløn.

Min kone.
Min kone hedder Lissie. Hun voksede op på Randersvej gik i Skovvangsskolen og blev udlært hos Hyldahl på Store Torv. Hyldahl handlede med dametøj og trikotage. Derefter kom hun til at sælge fjernsyn hos Jens Aage Nielsen på Strøget. Senere var hun en ganske kort tid hos en revisor, inden hun fik hun ansættelse ved flyttefirmaet Adams Transport, hvor hun sad i receptionen og passede telefon og lavede lønninger til flyttemændene og den slags.

I 1970 blev hun ansat i Børneværnet i Århus Kommune. Senere var hun med til at starte den Centrale pladsanvisningen op, hvor de anviste pladser til vuggestuer og børnehaver. Der var kun Lissie og en pædagog. Det blev for ensformigt. Så hun søgte over i en familiekonsulent gruppe, der skulle tage sig af de hårdest belastede familier i byen, her var hun bl.a. tilsynsværge for nogle belastede unge med problemer. Da den gruppe af sparehensyn blev nedlagt, blev hun sagsbehandler på et socialkontor og var med, da de flyttede op i det nye socialkontor på Skovvangsvej. Der var hun i 4 år, så syntes hun efterhånden at arbejdspresset vat for stort. Så blev hun ledelses sekretær i en kort periode, men det var ikke noget hun havde lyst til, så søgte hun ind ved ældreplejen. Her blev hun overassistent i administrationen på det nystartede Lokalcenter Dalgas. Hun havde med lønninger og bevillinger af personlige hjælpemidler at gøre. Hun var desuden sekretær for Brugerrådet og for centerchefen.

Boliger.
Før vi blev gift, havde Lissie et værelse oppe på Stjernepladsen. Det var et loftsværelse på ca. 6 m2. Der boede vi sammen et lille halvt års tid. Vi blev gift i april 1963, og flyttede til Bakkelyparken Holmevej 277 i Holme, hvor vi boede til 1971. Grunden til at vi fik den lejlighed var, at vi havde en svend hos min læremester Knud Jensen, der hed Henning Spanner, som boede i lejligheden. Han kone hed Anni og var damefrisør. For at hun kunne få egen frisørsalon, byggede de et parcelhus på hjørnet af Ryslingevej og Holmevej, og så blev lejligheden i Bakkelyparken jo ledig. Jeg havde sagt, at jeg var interesseret i den lejlighed, når han skulle flytte. Min læremester ringede så til tømrermester Arne Rasmussen, som ejede ejendommen og sagde: ”Jeg har jo en medarbejderbolig ovre i din ejendom på Holmevej. Jeg vil bare lige meddele, at der flytter en anden ind”. Så vi fik lejligheden på den måde. Vi skulle skynde os at blive gift, for ellers var vi ikke boligberettigede. Det var en lille 1½ værelseslejlighed. Vi havde et soveværelse på 6-8 m2, men vi var kun to personer, så den var stor nok til os.
Vi boede i Holme frem til 1971. Så købte vi en lejlighed ud mod lystbådehavnen i Klintegården på Skovvejen. Så kunne vi se vores båd hjemmefra. Vi havde først en 2½ værelseslejlighed på 67 m2 i stueetagen. I 1982 købte vi så en 3½ værelseslejlighed på 88 m2 på 4. sal.

To år efter fik vi mulighed for at købe nogle loftsværelser, som lå lige over vores lejlighed. Der boede nogle unge mennesker deroppe. De gik vist ikke på arbejde, for de var meget livlige om natten og havde ofte gæster, så gik snakken, og det var lige over vores soveværelse. Undertiden måtte vi flytte vores madrasser ind i stuen for at kunne sove. Vi skulle jo op og på arbejde. De var flinke nok. De spillede ikke høj musik. Men de snakkede og travede over gulvet, hvor der ikke var gulvtæppe. Det var nok til at holde os vågne.

Klintegården og Fiskerihavnen.

Så talte jeg med en af ejerne af ejendommen. Det var 5 søskende, der ejede Klintegården. De havde arvet den efter deres far, der ejede jern & stålfirmaet S.C. Sørensen i Randers. De havde dannet Interessentselskabet I/S Klintegården og begyndte i 1969 at udstykke ejendommen i ejerlejligheder. Jeg forhørte mig, om jeg kunne købe de to værelser, der lå lige over vores lejlighed. Det ville kun sælge hele 5. sal samlet. Vi skulle give 2000 kr. pr m2. Der var ca. 400 m2. Der var 13 eller 14 værelser. Det ville min kone ikke være med til. Hun ville ikke være værelsesudlejer. Det var jo dumt. Det ville have været en guldgrube i dag.

Så talte jeg med alle dem, der havde lejligheder på 4. sal. Alle ville gerne købe de værelser, der lå ovenover deres lejligheder. På den måde ville I/S Klintegaarden få solgt det hele på en gang. Det gik de med til. Vi købte 40 m2, som vi lagde til vores lejlighed. Vi fjernede en væg mellem entreen og et lille værelse, så vi fik en meget stor entre. Herfra fik vi lavet en trappe op.

Vores lejlighed er altså med 2 etager, 4. og 5. sal i alt 128 m2. med udgang til en stor tagterrasse ud mod lystbådehavnen. Vi har boet i Klintegården i 51 år. Da vi flyttede ind, kaldte de os de unge i Klintegaarden. Nu er vi dem, der har boet her længst. Vi bor som sagt øverst oppe. Der er mange, der har sagt, at byggeriet på Århus Ø har ødelagt vores udsigt. Jeg siger, at vi har fået en anden udsigt. Da vi flyttede ind, kunne vi se hele vejen fra Kalø Slotsruin og til Helgenæs, Samsø og Tunø og ned langs skovene sydpå. I dag er der noget af udsigten, der bliver brudt. Vi kan se fra den nordlige tredjedel af Helgenæs og op til Kalø Slotsruin. Så har vi en stor åbning mellem Nicolinehus og ungdomsboligerne, hvor vi kan se Samsø. Hver onsdag kommer et af Mærsk's store containerskibe og lægger til der. Vi kan også se vindmøllerne nede ved Norsminde, og vi kan se Moesgårdskovene. Vi kan selvfølgelig også se ind over byen. Men vi kan ikke se Sletterhage og Tunø fyr, der har blinket til os om natten i ca. 45 år. Da vi flyttede ind i sin tid og sad i vores lænestole og kiggede på vinduerne om aftenen, kunne vi kun se en sort firkant. Nu er det ligesom at kigge ud over Manhattan med skyskrabere, og lyset spejler sig i havnebassinet. Udsigten over en storby om aftenen med alle lysene tændt er godt nok flot.

Noget om mine forældre.

Min far voksede op på Grevelund, en gård der ligger mellem Studstrup og Løgten. Hans far Sophus Sørensen døde af kræft i 1914 kun 42 år gammel, da min far var 14 år. Så kom far ud at tjene først hos Keller på Foldbygaard derefter hos Neergaard på en gård nær Hasle. Hos Keller var han glad for at være – Det var han ikke hos Neergaard. Senere kom han på landbrugsskole og derefter på højskole. Så forpagtede han sin onkels gård, Østergård i Ugelbølle. Det var en gård på godt 80 tønder land. Han var kun 22 år, da han forpagtede den. På et tidspunkt i 1925 blev han uenig med sin onkel. Han opgav derfor forpagtningen og rejste til Amerika. Det fortrød han bagefter, for det var om foråret. Han havde sået marken til. Han kunne lige så godt have ventet til efter høst og taget avlen med.

I Amerika arbejdede han først ved landbruget. Derefter havde han forskellige jobs. En tid var han på et jernstøberi, senere var han på Armour's Packing House i Chicago, der var et af verdens største slagterier, der bl.a. leverede dåsemad til det Amerikanske forsvar. En tid var han beskæftiget med vejarbejde. Men så gik han på Greer College og læste til automobil ingeniør. Det varede 9 måneder. Hans første job var på Nash automobilfabrik. Hvor han skulle sidde i en grav og justere bremser, når bilerne kørte fra samlebåndet og ud over graven. Når han havde siddet der i en halv time, var han ved at besvimede på grund af kulilte. Jeg ved ikke, hvor meget ”ingeniør”, der var i det. (I USA er det almindeligt at kalde en tekniker eller håndværker inden for de tekniske fag for ingeniør).

Sammen med en anden dansker, der hed Søren Rasmussen og var udlært mekaniker i Danmark, startede han et værksted i Racine, der ligger ud til Michigansøen nord for Chicago. Værkstedet hed Sunny Side Garage. Søren Rasmussen fik senere værksted og Esso servicestation ved siden af Parkteatret på Nordre Strandvej i Risskov. Der besøgte vi flere gange ham og hans familie. Søren Rasmussen tog hjem fra USA fordi hans far døde. Værkstedet blev afhændet, og min far søgte arbejde hos Ford i Detroit.

Ford standsede produktionen af T-modellen i 1927. Da de havde forsømt at udvikle en ny model, lå fabrikken stille i en periode til A-modellen var klar til at gå i produktion. Så søgte Ford 70.000 arbejdere. Far kørte til Detroit i sin Ford T for at søge arbejde, men allerede flere kilometer før bygrænsen startede køen af jobsøgende folk. Så far gav op, og fik i stedet arbejde på Case traktorfabrik. Efter børskrakket i november 1929 fyrede fabrikken al udenlandsk arbejdskraft. (Amerika for amerikanere). Så havde far udsigt til at gå uden arbejde om vinteren og uden understøttelse.

Han rejste derfor hjem og slog sig ned hos sin broder, som havde Centralhotellet i Hadsten. Her købte han en bil, en Studebakker, og kørte taxakørsel og køreskole. Så gik min onkel konkurs med hotellet i Hadsten. Derefter tog min far ind og hjalp sin lillebror, som havde Borgportens Kødudsalg. Her gik han og hjalp ham et stykke tid, hvorefter han blev ansat hos ”Auto Sørensen” American Autoservice i Eckersbergsgade. ”Auto Sørensen” fik på et tidspunkt opgaven med at vedligeholde Statsbanernes rutebiler, men det var på betingelse af, at han kun havde organiseret arbejdskraft. Min far var ikke i fagforening, og han kunne ikke komme i fagforening, fordi han ikke havde svendebrev. Sørensen sagde så til min far, at han var ked af det, men han var nødt til

at fyre ham. Men han kunne skaffe ham noget andet arbejde, hvis han var interesseret i det. Det var hos Fyffes bananer. Han kom så til at arbejde på lageret og hente bananer fra skibene, når de kom i havnen. Det gjorde han så et stykke tid, indtil han købte gården. Han var jo oprindelig uddannet som landmand.

Mor kommer fra Ålborg. Min morfar var brofoged ved Limfjordsbroen. Morfar kom ud at sejle som fjortenårig. Det har været sidst i 1880erne. Det var med sejlskibe dengang. Han læste senere til styrmand, og sejlede som styrmand, men gik i land under 1. verdenskrig efter 2 forlis. Derefter blev han ansat ved Ålborg kommune som kaptajn på slæbebåden "Frem". Den blev også brugt som isbryder imellem Hals Barre og Ålborg. Det var dengang, der var is på fjorden om vinteren. Der var han kaptajn, indtil han sidst i 1920erne blev brofoged ved Limfjordsbroen. Dengang var der ca. 40 ansatte ved broen, dels til vedligeholdelse og dels til billettering. Dengang skulle man betale for at køre over broen. Det var den gamle pontonbro. Jeg har et billede fra indvielsen af den nye bro i 1933. På billedet står han ved siden af Stauning, der klipper snoren over ved åbningen. I 1943 tog tyskerne broen. Da han kom ned på sit kontor en morgen, blev han forment adgang. Så gik han på pension.
Min mor blev udlært tandtekniker hos Aksel Bridal i Nr. Sundby. Når hun kom for sent på arbejde, havde hun altid den undskyldning, at broen var oppe. I sin fritid i Aalborg spillede mor tennis og gik til ballet. Mor mødte min far, da min fars søster og min mors bror blev gift i 1931. Det har nu nok set hinanden tidligere. Men det var via min onkel og tante, at de lærte hinanden at kende.

Afslutning.
Hvis jeg lige skal tilføje, hvad jeg ellers har foretaget mig, kan jeg fortælle, at min kone Lissie og jeg har været sejlere i 55 år. Sejlads har været en stor passion for os og en del af vores identitet. Vi har brugt næsten al vores fritid på båden. Ud over Danmark har vi i vores ferier sejlet til Norge, Sverige (både vestkysten og østkysten) Tyskland, Polen samt Ålandsøerne og Finland. De sidste steder 3 gange. Vi har været gennem Gøtakanalen 3 gange. Så har vi sejlet med sejlbåde i Caribien 3 gange (dog ikke vores egen båd). I Thailand har vi sejlet 4 gange med min nevø, der bor der og har en stor sejlbåd. Så har vi lejet båd i Irland og i Frankrig og sejlet på floder og kanaler. Vi har haft 4 både, Den sidste havde vi i 41 år. I alle de år flyttede vi ned i båden omkring 1. maj og blev dernede til midt i september. Vi kunne se vinduerne i vores lejlighed fra båden. Dengang var der flere der boede i deres både om sommeren. Så hyggede vi os sammen om aftenerne, grillede ofte på klubhusets terrasse. Det var nogle gode år. Vi solgte vores båd i efteråret 2017 og købte en autocamper. I den har vi, været på Lofoten, Nordkap, Finland, Sverige, Gotland, Øland, Tyskland og Holland og det meste af Danmark.

Derudover har vi en Nimbus motorcykel med sidevogn. Den er fra 1955. Vi er aktive i Århus Nimbusklub, og har undertiden vagter på Nimbusmuseet i Horsens. I Sejlklubben Bugten hjælper vi, når der stævner. Desuden har jeg i 20 år været medlem af Kongsgård Bros brolaug. Broen ejes af Sejlklubben Bugten, og passes og vedligeholdes sammen med pakhuset af brolauget.

Vi hjælper desuden i Frivillig Huset Trøjborg, hvor vi arbejder hver onsdag formiddag. Lissie ekspederer i cafe'en, og jeg rammer billeder ind (der er flere malegrupper i frivillighuset), og så er jeg også lidt altmulig mand.

Vi har brugt en stor del af vores tid på musik og sang. Lissie spiller harmonika og jeg tenorguitar, og så synger vi viser. Vi har i mange år underholdt med sang og musik. I 1999 startede vi Århus viseklub, hvor vi begge har været i bestyrelsen i alle årene. Herudover er vi medlemmer i Visens Venner i Århus og Visens Venner i Randers, og så er jeg blevet aktiv i Holme Højbjerg Lolkalhistorisk Forening.

Vi har været i USA 3 gange. Den sidste gang var i 2007, hvor vi lejede en helt ny Harly Davidson i Seattle og kørte ca. 4000 km i USA og Canada. Vi har ikke mere lyst til at sidde så mange timer i et fly, så vores ferier om vinteren går nu fortrinsvis til en af Canarieøerne.

Til slut kan jeg nævne, at jeg har været formand for Ejerforeningen Klintegaarden og for Sejlklubben Bugten. Jeg går til gymnastik 2 gange om ugen i Idrætsforeningen Oldboys Århus. Og så har vi diamantbryllup til april. Alt i alt et godt og virksomt liv. Jeg kunne ikke ønske det bedre.

Sådan nedskrevet i november 2022.
Jørn Bang